

Vrienden van Titus Brandsma

december 2022

Vrijmoedig en volhardend

Op het eiland in de Tiber in Rome staat de basiliek van de heilige Bartholomeus. In deze kerk wordt een museum gevestigd met relieken van de martelaren van de 20ste en 21ste eeuw. Op 19 september jongstleden heeft de generale overste van de Karmelorde, Míceál O'Neill, een brief van Titus Brandsma toegevoegd aan de verzameling van degenen die gevallen zijn onder het regime van de Nazi's. Ik mocht erbij aanwezig zijn.

Het ging door mij heen dat Titus Brandsma, maar ook de andere martelaren, wezenlijk vrije mensen zijn geweest. De erbarmelijke omstandigheden waarin ze hebben moeten leven en die geleid hebben tot hun dood, hebben hen niet beroofd van hun innerlijke vrijheid. Vaak verstaan we onder vrijheid dat we zonder enige beperking kunnen doen en laten wat we willen. De martelaren maakten mij duidelijk dat er ook nog een andere en wezenlijker vrijheid bestaat. Dat is innerlijke vrijheid. Het is een ruimte in je ziel die vrij is van uiterlijke, lichamelijke en psychische dwang. Vanuit die ruimte hebben Titus en de andere martelaren vrijmoedig kunnen getuigen van de christelijke en humane waarden die deel uitmaakten van hun levensovertuiging. Deze innerlijke ruimte heeft het mogelijk gemaakt dat ze niet

bezweken zijn onder de gewelddadigheden die tenslotte tot hun dood hebben geleid. De martelaren hebben met volharding vastgehouden aan de centrale waarden van hun geloof.

Voordat ik tot provinciaal werd gekozen van de Nederlandse Provincie Karmelieten, heb ik veel tijd en energie besteed aan de studie van het evangelie volgens Lucas en de Handelingen van de Apostelen. In de Bartholomeuskerk zag ik een belangrijke overeenkomst. In Handelingen is vrijmoedigheid een belangrijk kenmerk van de volgelingen van Jezus. Vooral de eerste hoofdstukken spreken erover. Niet de bevrijding van het geweld en de tegenstand is het belangrijkste, maar het bewaren van de innerlijke ruimte die de bron is van hun getuigenis. In het evangelie van Lucas is volharding een belangrijk thema. Zo spreekt Jezus in zijn toespraak over het einde over het geweld dat aan het einde voorafgaat. Maar Hij verzekert ook dat zijn leerlingen door te volharden het leven bezitten.

Titus Brandsma en de andere martelaren zijn mensen met een Bijbels hart.

▲ Foto: Huub Welzen

*Huub Welzen, o.carm.
prior provinciaal Nederlandse Karmelprovincie*

Titus Brandsma opgenomen in de Kapel der Nieuwe Martelaren

Zoals Huub Welzen op de eerste pagina al aangeeft wordt in de basiliek van de heilige Bartholomeus te Rome, een van de kerken waar de Gemeenschap van Sant'Egidio haar avondgebed houdt, de herinnering bewaard aan de martelaren van de 20 ste en 21 ste eeuw. Zij besteden speciale aandacht aan deze martelaren omdat er in onze tijd heel veel mensen vervolgd werden vanwege hun geloof, vooral onder de verschillende communistische regimes en onder de Nazi's. De Algemene Congregatie van de Orde der Karmelieten, juist dan in Rome bijeen, kwam op vrijdag 16 september om 18.00 uur naar de basiliek op het Tibereiland om een handgeschreven brief van de heilige Titus Brandsma te overhandigen. Daarmee krijgt ook Titus zijn plaats te midden van hen in de Kapel der Nieuwe Martelaren - Santuario dei Nuovi Martiri.

▲ De handgeschreven brief van Titus Brandsma

▲ Sant Egidio

De Gemeenschap van Sant'Egidio is een wereldwijde katholieke geloofsgemeenschap van leken. Zij ontstond in 1968 in Rome op initiatief van de toen 18-jarige student geschiedenis Andrea Riccardi. In 2008 telde ze 40.000 leden en was aanwezig in meer dan zestig landen van alle continenten. Zij zijn ook in verschillende Nederlandse steden actief. Zij willen behoeftigen en noodlijdenden bij staan op materieel, cultureel, sociaal gebied, en een geest van vriendschap en solidariteit bevorderen tussen de volkeren en tussen armen en rijken.

In 1999, het jaar voor het Jubeljaar 2000, stelde Paus Johannes-Paulus II een 'Commissie voor Nieuwe Martelaren' in om onderzoek te doen naar de martelaren van de 20 ste eeuw. Andrea Riccardi raakte zeer betrokken bij het werk van de commissie. "Ik kwam op het archief van de commissie waar de brieven, rapporten, memoires de afgelopen jaren van over de hele wereld waren verzameld, officiële brieven van bisschopconferenties, maar ook herinneringen van eenvoudige religieuze groeperingen. Ik raakte gefascineerd. Duizenden verhalen en herinneringen van hedendaagse mannen en vrouwen: Christenen die vanwege hun christenzijn vermoord werden." De commissie heeft verzamelde 12.000 dossiers. Sant'Egidio heeft de kerk en kapel ter beschikking gesteld om de martelaren te eren en tot voorbeeld te stellen. De heilige Titus Brandsma is daar nu ook in opgenomen.

GETUIGENIS

Prof. Dr. Karel Leopold Bellon (Oppuurs, België, 1891-1957) was priester van het Aartsbisdom Mechelen. Vanaf 1928 was hij hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, met de opdracht godsdienstgeschiedenis en godsdienstwijsbegeerte. Na 1945 volgde hij Titus Brandsma op voor het vak Wijsbegeerte der geschiedenis. Ook is hij Titus opgevolgd als censor van de Gelderlander. Prof. Bellon was een beminnelijk man die zich niet boven anderen stelde. Hij bleef zich ook altijd priester voelen die pastorale taken op zich nam. Hij overleed in 1957 in Nijmegen.

(Katholiek Documentatie Centrum)

▲ Prof. Bellon

Ik heb Titus Brandsma gekend vanaf 1928, als medeprofessor – tot in 1942. Vriendschappelijk, maar we hadden geen drukke betrekkingen. Zeer in het bijzonder kan ik zijn grote liefde voor de universiteit bevestigen, een liefde die geïnspireerd was door zijn groot verlangen het geloof in Nederland bevestigd en versterkt te zien.

Toen ik er kwam, was er een splitsing in de senaat en de partijen stonden scherp tegenover elkaar. Ik dacht: 'Wat ben ik in een wespennest terecht gekomen!' Titus heeft toen een bemiddelende rol gespeeld. Het aardige van Titus was, dat hij door beide zijden vertrouwd werd. Zijn ijveren voor het kandidaatsexamen heb ik meegemaakt en voor de bibliotheek van Prof. De Vreese. Ik weet ook dat hij voorzitter was van de Universiteitsvereniging. Toen hij de relieken van St. Radboud wist op te sporen en te beschrijven, zei Prof. Hoogveld: 'Het is toch een duizendkunstenaar!'

Hij ontving veel studenten, had trouwens de algemene

naam dat hij iedereen hielp. Als examinator heb ik hem meegemaakt: hij was, zoals het behoorde, eerlijk, niet overdreven streng maar ook niet te gemakkelijk.

Hij was op en top Karmeliet. Prof. Bellefroid zei altijd: 'Brandsma draagt de mantel van Elias'. Zo leefde het in hem.

Zijn diënsrede was mooi. Vooral de geest ervan: hoe het Godsbegrip zich steeds aanpast aan de beweging van de tijd en toch zijn absolute karakter behoud. Over het Godsbegrip in de Middeleeuwen was hij wel het best. Hij heeft vooral grote verdiensten voor het blad 'Ons Geestelijk Erf'. Men kan hem wel de voornaamste oprichter noemen. Hij was mijn voorganger als censor van 'De Gelderlander'. Hij heeft het erin gebracht dat de hoofdredacteur veel contact hield met de censor. Dus niet alleen dat de censor ingrijpt als er iets verkeerd is, doch ook kan komen met positieve adviezen.

In zijn oprechtheid en eerlijkheid wilde Pater Brandsma het Nationaal –Socialisme oprecht verstaan en beoordelen en zeker de personen rechtvaardig beoordelen. Ik was zelf bij de Senaatsvergadering waarin hij Prof. Baader op zijn plicht wees. Het was zelfs zodanig dat wij allemaal schrokken. Baader was niet uitgenodigd, maar kwam onverwachts binnen. Niemand was in staat dat te doen, dan alleen Pater Titus. De andere professoren durfden zich niet openlijk uit te spreken. Prof. Brandsma echter sprak vrij uit en beriep zich zelfs op de welwillendheid van zijn Duitse collega, die zo lang aan de Katholieke Universiteit verbonden was geweest. Aan sommigen scheen dat weer een te verre goedheid toe. Hij toonde meer vertrouwen in Baader dan anderen. Dat hij in niemand het volstrekte kwaad kon zien, dat was een van zijn grote hoedanigheden.

Hij praatte over godsdienstige onderwerpen, maar 'zonder dat men het merkte', heel natuurlijk. Hij was overigens een zeer gezellige prater, maar niet oppervlakkig. Ik heb zelden iemand ontmoet die groter vertrouwen had in Gods Voorzienigheid en leefde uit en in dat vertrouwen. Ieder had hoogachting voor hem en een zeer hoge dunk van hem. Maar 'heilige' zeg je niet zo gemakkelijk van iemand waar je dagelijks mee omgaat. Maar na zijn overlijden werd er al gauw over gepraat. Sommige mensen willen hun kinderen naar hem noemen. "Als we een heilige tegengekomen zijn, dan was het Brandsma".

Hettie Berflo

De heilige van Oss

Titus Brandsma werd, na zijn studie in Rome, in 1909 verplaatst naar Oss om daar docent te worden voor de jonge Karmelieten, de fraters. Maar omdat er in die jaren maar weinig nieuwe roepingen waren had Titus zijn handen vrij voor allerlei andere werkzaamheden. De stad Oss is er hem nog steeds dankbaar voor. Titus richtte een bibliotheek op en begon een handelsschool, wat later het Titus Brandsma Lyceum zou worden. Ook blies hij nieuw leven in het plaatselijke blad De Stad Oss. Voor dit alles werd hij in 2015 ereburger van de stad. Nu na zijn heiligverklaring is hij ook uitgeroepen tot stadspatroon van Oss.

Bisschop Gerard de Korte noemde Titus Brandsma tijdens de viering een "katholieke emancipator die toen hij in Oss leefde, opkwam voor de waardigheid van iedere mens als schepsel van God" die "veel goeds voor de armen deed". Ook sprak hij de hoop uit dat velen in Oss bij de heilige Titus als voorbeeld en als voorspreker inspiratie zullen vinden bij hun zoeken naar sociale gerechtigheid.

Silhouet

Na het voorlezen van het officiële decreet werd een kunstwerk van Katinka Waelbers onthuld. Zij heeft een groot silhouet van Titus gemaakt voor een wand in de Titus Brandsmakerk.

Pastor Tom Buitendijk benadrukt: "Dat een heilige tot beschermheilige van een stad of gemeente wordt uitgeroepen betekent vanuit gelovig perspectief dat hem om bescherming en hulp gevraagd kan worden, en dat geldt niet alleen voor katholieken, zoals Titus Brandsma zich ook niet alleen voor gelovigen inzette. Hij is belangrijk geweest voor de hele stad." De Titus Brandsma parochie heeft ook een boekje uitgebracht over de betekenis van Titus voor de stad, onder de titel: 'De heilige van Oss'.

Vrienden van Titus Brandsma

Ter ere van Titus Brandsma

Een nieuw beeld en een nieuwe compositie

Op 27 juli werd op bijzondere wijze de jaargedachtenis van Titus Brandsma gevierd in de Sint Jan van Den Bosch. Tijdens de eucharistieviering werd de nieuw gecomponeerde 'Mis ter ere van de Heilige Titus Brandsma' voor het eerst gezongen. De nieuwe compositie werd in opdracht van de Kerkelijke Instelling Sint Gregorius gecomponeerd door Wouter van Belle, organist van de Utrechtse kathedraal. Het resultaat is een feestelijke Mis voor cantor en volk. De prior provinciaal van de Karmelieten Huub Welzen ging voor en verzorgde de overweging.

Maar er was nog meer. Een anonieme schenker had opdracht gegeven voor een nieuw beeld van Titus Brandsma. De kathedraal had altijd al zijn 'kop', maar dat werd toch niet voldoende gevonden nu Titus was heiligverklaard. Hij moest nu helemaal worden afgebeeld zoals ook andere heiligen in de kathedraal een eigen beeld hadden. Na de viering werd het beeld door de prior-provinciaal van de Karmelieten ingezegend. Het beeld heeft een blijvende plaats gekregen in de kooromgang van de kathedraal. In de voet van het beeld is een relikwie van Titus aangebracht. Het betreft hier een stukje stof van zijn habijt. Het nieuwe beeld is vervaardigd door de kunstenaar Jean Bremers uit Helvoirt. De plebaan van de Sint Jan, Vincent Blom, sprak de hoop uit dat zowel de compositie als het beeld van Titus mogen bijdragen aan devotie en verering van Titus Brandsma. Na de plechtigheden was er een gezellige lunch voor de genodigden.

Vrienden van Titus Brandsma

Eeuwfeest Stichting Carmelcollege

CARMEL

stichting carmelcollege ●●●

Stichting Carmelcollege werd in 1922 opgericht door de Karmelieten. Titus Brandsma was zoals zo vaak ook hier actief betrokken bij de oprichting, want het ging over de emancipatie van de katholieken. Meteen in 1923 werden eerste scholen opgericht in Oldenzaal en Oss. De stichting telt tegenwoordig veertien locaties met bijna 40.000 leerlingen.

De signatuur van de huidige Carmelscholen is zeer breed, het varieert van rooms-katholiek en protestants-christelijk tot interconfessioneel en algemeen-bijzonder.

'Kennis is nog maar de halve ontwikkeling.'

De inzichten van Titus Brandsma over goed onderwijs zijn ook nu van invloed. Titus had zorg voor jonge mensen. Hij wilde ze perspectief bieden met een open blik naar de toekomst:

'We moeten niet al te zeer op de traditie leven, dat wordt zo gauw sleur. We moeten bewust door het leven gaan. De tijden veranderen, heel de maatschappij rondom ons verandert, we moeten er rekening mee houden, dat bij wijziging daarvan ook veranderingen optreden in de eisen ons gesteld...'

Ook zei hij:

'Wij hebben de jeugd te nemen gelijk zij is' en 'het kind (moet) zoveel mogelijk zichzelf vormen, maar met de hulp, de leiding, de voorlichting van anderen. Wij moeten rekening houden met de eigen redelijke natuur van het kind en niet naar onze zin willen buigen wat een eigen zin kan en mag hebben.'

Zo draagt de zorg voor de mens - elke mens, heel de mens en alle mensen - bij aan de grondslag van Stichting Carmelcollege, aan humanisering en ontwikkeling van individu en school: 'Kennis is nog maar de halve ontwikkeling.'

Vrienden van Titus Brandsma

Gedenkpenning Heiligverklaring Titus Brandsma

Bij gelegenheid van de heiligverklaring is in Rome een bronzen gedenkpenning ontworpen.

De penning is vol symboliek. Op de ene kant staat Titus afgebeeld, de woorden TITUS BRANDSMA SANCTUS en de datum van zijn heiligverklaring XV-V-MMXXII, verder een palm, een stapeltje kranten en het Karmelwapen. Dit alles omkranst door prikkeldraad.

Op de andere kant staan de woorden: MARTYR VERITATIS ET CARITATIS, en zijn afgebeeld: zijn geboortehuis in Oegeklooster, het Mariabeeld van Dachau, en de poort van Dachau met de woorden ARBEIT MACHT FREI.

De penning is een waardig herinneringsteken aan zijn heiligverklaring.

De penningen werden in Rome uitgereikt aan nabije familieleden en als dank aan mensen die zich hebben ingezet voor alle organisatie rondom de heiligverklaring. Ook op de Vriendendag werden penningen uitgereikt aan het bestuur van de Vrienden en aan Prof. dr. Inigo Bocken die op die dag de inleiding 'Heilige weerbaarheid' verzorgde.

Weg over Waalbrug gaat St. Titussingel heten

Vorig jaar, in de aanloop naar de heiligverklaring had de gemeenteraad al een motie aangenomen om een gedeelte van de Nijmeegse singel naar Titus Brandsma te vernoemen. Nu heeft de Nijmeegse gemeenteraad daarmee ingestemd en is de weg tussen de het Keizer Traianusplein en de Prins Mauritsingel die over de Waalbrug loopt hiermee gaat aangewezen. Dit gedeelte gaat nu de St. Titussingel heten.

De keuze voor St. Titussingel en niet St. Titus Brandsmasingel heeft meerdere redenen. "We hebben al een Titus Brandsmastraat in Nijmegen [in de binnenstad] en we willen verwarring voorkomen", vertelt wethouder Tobias van Elferen (D66). "Daarnaast is het Nijmegen gebruikelijk om bij heiligen Sint af te korten en enkel de voornaam van de heilige te gebruiken. Zoals bij de St. Annastraat en de St. Canisiussingel. Omdat het om een grote doorgaande weg gaat, is de benaming 'singel' op z'n plaats."

De Waalbrug blijft natuurlijk zo heten, maar dat de naam Titus gekoppeld wordt aan de weg over de brug is bijzonder. De brug is toch het iconische beeld van Nijmegen. Het zou mooi zijn als de naam feestelijk onthuld zou worden op 15 mei 2023.

Vrienden zoeken vrienden

Titus Brandsma leeft!

Veel mensen voelen zich door hem geïnspireerd, omdat zijn gedachtengoed waardevol en tijdloos is. Ze zien Titus als een dierbare vriend en willen dat gedachtengoed doorgeven.

Wordt u ook een Vriend van Titus Brandsma? Van harte welkom!

U wordt reeds Vriend voor € 10,- per jaar. Vrienden van Titus Brandsma ontvangen 2x per jaar de Tituskrant.

Meld u aan:

- telefonisch: 024-3602421
- per email: titusbrandsmavrienden@karmel.nl
- per post: Steenstraat 39, 5831 JA Boxmeer

Stichting Vrienden van Titus Brandsma

Bank: **NL62 RABO 0135897491**
NL11 ABNA 0230007732

ANBI

Uw giften zijn aftrekbaar voor de belasting:

- eenmalig of periodiek
- als legaat of erfenis

Voor meer informatie kunt u contact opnemen via titusbrandsmavrienden@karmel.nl

Dank u wel!

Hebben wij uw mailadres al?

Bent u al Vriend van Titus Brandsma, maar heeft u uw e-mailadres nog niet doorgegeven? Dan verzoeken wij u vriendelijk dit alsnog te doen, via

titusbrandsmavrienden@karmel.nl

Colofon

Uitgave van:

Stichting Vrienden van Titus Brandsma

Administratie:

Steenstraat 39, 5831 JA Boxmeer

E-mail: titusbrandsmavrienden@karmel.nl

www.titusbrandsmavrienden.nl

Redactie:

Hettie Berflo, Sanny Bruijns

Bank:

RABO: NL62 RABO 0135897491

ABN-AMRO: NL11 ABNA 0230007732

t.n.v. Vrienden van Titus Brandsma

www.titusbrandsmavrienden.nl

Vrienden van Titus Brandsma